

Numărul 29. Oradea-mare 21 iulie (3 august) 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Leilei Mesh' Ume.

Doamnei Zoe Sturdza.

I

— Staă uîmit în miez de noapte ! Noptile răsăritene
Sînt ca ochii cei albaștri tîrnuieți sub negre gene !
Luna trece despletită, pe-o cărare de cristal,
Resfrînd perii seî galbeni peste stînci și peste mal :
Mantie strălucitoare pe-ai ei umeri de regină !
La cerescu-î corn de aur tot Islamul se închină,
De când pentru biruință urmînd sfatul din Coran
Și-a svêrlit hangeru 'ntr'ensul mult răsboinicul Osman !
Linistit Bosforul doarme într'un leagăn de lumină
Și visează... dar din visu-î el tresare și suspină
Ș-atunci valul se frămîntă, în albastrul luminis,
Ca un pept de fată mare sărutată pe furis.
Din tru's patru părți a lumii vînturile adunate,
Staă în umbră reslețite saă prin pânze furisate ;
Îar pe vîrfuri de catarguri scripeții cei poleiți
Seamănă 'n bătaia luneî cu gîndacii smăltuiți.
Minaretele-ascuțite și palaturile albe
Ascundînd după zăbrele frumusețile lor dalbe
Și geamiile rotunde cu-a lor bolte aurii,
Tremură pe fața apeî oglindite ca de vii.
Farurile verzi și roșii, cu-a lor focuri credincioase,
Ce răsar din umbra nopții cu fantasme luminoase,
Par a fi ochi de balaur, de mînie refecați,
Privind luna și Bosforul, cu iubire 'mbrățișați.
În tăcerea cea adîncă când și când din depărtare
Se ridică, plin de groază, gemetul cel surd din mare,
Ca și cum ar da de șcire călătorului uîmit
Că veghiază ea, când doarme împăratu-î mult iubit !

II

Privind lung în depărtare printre ceața străvechie,
Ved încet cum se deprinde, ca o umbră argintie,
O vedenie măiastră, năsdăravană, de la mal
Și spre mine 'naintează lunecînd ușor pe val.
Ca prin vrajă zarea nopții se încinge de odată
Cu un brău de foc din stele și în față-mi se arată
Alb, acoperit cu aur, un strălucitor palat,
Purtînd ca surguciū în frunte, un luceafăr minunat.
— De când este Răsăritul, mîndră taină uîmitoare,
Cu ochi negri plini de doruri și cu diadem de soare,
N'a mai stat pe lume încă fără seamăn, fără preț,
O măi falnică podoabă decăt ăst palat măreț ;
Eă, ca printr'un vis feeric ved femeî albe, frumoase,
Cu piciorul mic și rumen, cu privirile focose,
Stînd culcate pe covoare și din cupe de zafr
Rêcorindu-și, printre risuri, buzele de trandafir.
Ele cîntă de iubire și susurul cel de noapte
Îa în sboru-î cătră ceruri desmerdatele lor șoapte ;
Ele joacă și 'n vîrtejul danțului fermecător,
Sufletul li se avîntă îmbêtat de-un tainic dor.
— Nici o vrajă nu-î în stare inima să-ți rătăcească,
Cum e taina nesfîrsită din privirea femeiască ;
Cînd cu brațele întinse și obraji ce roșesc
Suspînînd se pleacă blîndă și-ți îngîmă... te iubesc !
.....
Ah ! fugiți, visuri nebune .. sînteți tot amăgitoare ! —
.....
Prinse doue câte doue, ele saltă pe covoare.
Se resfață, se sărută, pepturile lor tresar...
Și din pîr le cad pe umeri șiruri de mîrgăritar.
Resturnat pe-un tron de aur, sub o boltă de lumină,

Stă sultanul mândru, tinăr, înaintea lui se 'nchină,
 Mlădioasele copile, desprindându-se din joc,
 Surișând el le privește cu ochi plini de-un dulce foc.
 Rënd pe perini de mëtasă, în purpură îmbrăcate,
 Baiadere africane, sclave staă ingenunchiate,
 Căutând cu lăcomie doar să poată prinde 'n sbor,
 Vre un semn ori o privire de la Padișahul lor ;
 Iară el răpît de gânduri și de-a vitejei soartă,
 De la răsăritul falnic, la apus mândria-și poartă,
 Măsurând cu biruință nesfârșitul seü avënt ;
 Vede mâna lui stăpână cum se 'ntinde pe pământ
 Și cum roabă la picioare-î, lumea 'ntreagă stă zdrobită !

III

Fără veste, o săgeată dintr'un fulger repeșită
 Se desprinde, ca un trăsnet, din seninul luminos
 Și străbate fioroasă, în saraiul cel frumos.
 Temeliile se surpă, bolțile se sparg deodată,
 Prăbușindu-se, cu urlat, în vëlloarea 'ntunecată,
 Care 'nglute cu nesațiu în vârtejuri frământat,
 Pe sultanul, pe cadine și fantasticul palat !

S'a cutremurat adâncul; steaua cea strălucitoare,
 Lăsând urme sângeroase, a sburat iar lângă soare;
 Și din clocotirea apei, către cerul cel senin,
 Se ridică 'n taina nopții un adânc și greu suspin.

IV

Un suspin?... Tot Răsăritul e o jalnică oftare,
 Din frumoșii lui ochi negri curg mereu lacrimi amare,
 De când, de pe fruntea-î mândră, vântul soartei cel
 turbat,
 Îa smuls steaua nemuririi și surguciu de 'mpărat !

V

Somn adânc Bosforul doarme ! lumea 'ntreagă-î ador-
 mită !
 Luna, taînica mireasă, se strecoară 'mbrobodită
 Cu o pânză aburie, luminând plățul ceresc,
 Stelele clipind a lene somnoroase-o urmăresc.
 Pe întinderea senină trăgând brazde lucitoare,
 Sprinten un caic aleargă, cu lopetile-î ușoare,
 Umbra lung la densusul cată, el sburând îi lasă 'n dar
 Largi inele aurite, boabe de mărgăritar
 Și cântări de mângăere, de duioasă fericire,
 Pentru doruri înfocate, pentru taînica iubire !...

Îar la Candilli în crânguri s'aud doine românești !

Ah ! e o privighetoare ce-a sburat de la Mircești !

Constantinopole, iulie 1880.

Oltanescu-Ascanio.

Teatru de societate.

Comedie în doue acte.

(Urmare.)

Scena III.

Preced. ; Tirănica.

Tirănica. Agapie, da unde mi te-ai vërit?...
 N'auđi că gâgăe gășcele, măcăe rațele, piue pui,
 cotoacăesc găinele și curcanii inghit în sec ; du-te
 și le dă de mâncare -- că așa le-ai învățat ! Ce să-ți
 fac !...

Agapie. Veđi că eu le dau din economie, Tiră-
 nico dragă... Iacă me duc, iacă me duc - (mângăind-o)
 pupuica neichi !...

Tirănica (dându-î peste mână ; cu aer de mănoasă.)
 Me rog dumitale, ia astempëră-te, că n'ai haz.

Agapie. Iaca m'astempër, numai nu te supëră,
 că toată ziua pe urmă inghit strimb... (Lui Costache
 incet.) Bre ! ce gaiță !

Costache. Nedomesticită, vere Agapie...

(Agapia iese.)

Tirănica. Ce mai faci boer Costache ? Ce mai
 face cucoana Ralița ?

Costache. Ce să facă ! Toată ziua face la dul-
 ceață de prune și toacă băeților că de ce nu se 'n-
 soară...

Tirănica. Apoi că are dreptate. La drept vor-
 bind, de ce nu s'or fi însurând Cică și Turel ai
 dumneavoastră ?

Costache. Uite, nu-î putem hotări și pace. Tu-
 rel zice că fetele de astăzi știu să se gătească nu-
 mai și să petreacă, iar să îngrijească de casă și să-și
 iubească bărbatul, Doamne păzește !

Tirănica. Ia lasă, boer Costache ; astea-s vorbe
 de clacă ! Sânt fete bune, cât pë în cap ; dar veđi că
 cuconașii așteaptă rogu-me. Ia să-și dea puțin os-
 teneala și să caute, și să se mulțamească și cu ni-
 țel, iar nu să ceară luna și stelele, să veđi, n'ar gâsi ?

Costache. Astea le spune și Ralița, cucoană
 Tirănico, Si când îi prindem, să-î mai luăm câte ni-
 țel în ris, doar i-om aduce la calea adevëruului. Or
 să vie acușica și densusii cu Ralița.

Tirănica. Așă ? (Către fete.) Fetelor, ia mai lă-
 sați drimba aia și ascultați c'o să ne vie musafirii
 niște tineri --

(Roseta, Ninel, Smărăndel vin în față și dau mâna cu
 Costache.)

Costache. Nu ve așteptați la cine știe cine. Or
 să vie băeții mei.

Smărăndel. A ! dar e-o întâmplare fenomenală :
 dñii Topuz vin foarte rar la noi --

Costache. Cuconița Roseto, de când te-ai mări-
 tat, te-ai făcut și mai frumoasă.

Roseta. Ce spuî ? Dacă te-ar auđi bărbatu-meu,
 te-ar sărută de bucurie.

Costache. Fiind-că lipsește dumnealui, sărută-
 me pentru el și nu me supër --

Roseta. Șei că n'ai gust reü ? Răbdarea înse
 e o însușire a bătrânilor.

Costache. Și bătrânețea e viitorul tinereței : așă
 merg toate pe roata vremii.

Tirănica (lângă ușe.) Agapie ! dar nu ți-ai mai
 hrănit orătaniile ?

Agapie (d'afară.) Hrănit. Le dau apă și viu.

Tirănica (întorcându-se în mijloc.) Șeiți că, la urma
 urmei, m'am săturat de viața asta așă de închisă ?

Nu știu ce-am putea scorni, ca să petrecem, și să primească și dumnealul.

Costache. Auzi, ce vorbă! Dar bine, cucoană Tirânico, poruncește lui Agapie, și el să facă; uite, eă cum poruncește Raliței mele, și face, fără să zică nici macar: pis!

Roseta. Chestia unei petreceri am discutat-o și eă cu fetele mai adineauri. Noi, chip, am găsit leacul.

Tirânica. Ce spui? care?

Roseta. Să facem teatru.

Tirânica. Teatru! dar cu cine? Ce? o să joace Agapie? Î-ar trebui un rol în care să între toate păsările lui din curte!

Costache (aparte.) Să facă teatru? Minunat! Asta ar fi pentru Agapie libertatea!

Agapie (intrând.) Închipuiți-ve că a schiopat o găină, un cocoș și-a pierdut coada și-un curcan s'a îmbolnăvit de influență...

Costache. Conservatoare? Alifie de fonduri secrete și-i trece...

Agapie. Un curcan care me costă 6 lei...

Tirânica. Îa lasă-ți incolo curcanu, omule, și ascultă ce-am plănuit noi. E vorba să facem o petrecere, ca să ne mai înveselim viața...

Agapie. Petrecere? Da ce, nu ți-e bine? E crisă agricolă, nevestă... și nu putem.

Tirânica. Îa să me slăbești cu crisa dtale agricolă... Ai fete, și trebuie să le faci să petreacă...

Costache (incet lui Agapie.) Primește, nerodule. Ele s'or ocupă cu petrecerea și tu... cu primul ministru. Pricepe?

Agapie. Că bine zici. (Tare.) Bine, Tirânico; iaca, să nu zici că sunt Angelo, tiranul Padovei, ști, ca în piesa aia.

Ninel. Tocmai o piesă de teatru o să jucăm și noi, tată. Câtă distracție o s'avem: repetiții, învățatură, reprezentatie... Știi, astea o să ia multe zile.

Costache (la urechea lui Agapie.) Cu atât mai bine.

Agapie (idem.) Câte legi poți croi în atâtea zile? Hai? ce zici Costache.

Costache (idem.) Raiu, Agapie, raiu!

Agapie. Faceți teatru fetelor, faceți. Numai cu cine o să-l faceți, e vorba.

Tirânica. O să jucăm cu toții: eă, fetele, tu...

Agapie (speriat.) Eă? ba să me ierți. Eă am de lucrat legi cu primul ministru.

Tirânica. Legi cu primul ministru? Ce-î asta?

Agapie. Așă-î, bine zici. Dta nu ști. (Cu ifos.) Da, nevestă, am intrat în politică...

Tirânica. Și să nu-mi spui tu pân' acuma! Agapie, asta e pentru întâia oară în viața noastră! Agapie, ce foc e ăsta?

Agapie (impăciuitor.) Nu-î nici un foc, Tirânico, nu-î nici un foc... O să me veți ca mâni-poimâni senator la Cameră, ori deputat la Senat.

(S'aude sunând.)

Tirânica. Cine-o fi? Smărăndel, ia veți.

Costache. Or fi ai mei...

Smărăndel (dintre culise.) Poftim, dnilor...

Agapie (în timp ce toți ceilalți se duc să întimpine pe tinerii veniți) (incet lui Costache.) Nene, hai să ne vedem d'ale noastre. Sfinte Sisoe! cum me furnică prin tâlpi.

(les incet prin dreapta.)

Scena IV.

Tirânica, Smărăndel, Ninel, Roseta; Ralița, Cică, Turel, Eduard.

Ralița. Bine te-am găsit, Mme Răsmeriță.

Tirânica. Bine-ai venit, Mme Topuz.

Cică (sărutându-i mâna.) Dați-mi voe, doamnă, să ve presint pe dl Eduard Muțunoglu, un intim prieten al meu.

Eduard. „Charmé”, Mme.

Cică. Dșoarele Emerande și Nini Răsmeriță.

Eduard. Mille fois charmé Milles.

Turel (după ce sărută mâna Tirânichii, dând mâna cu fetele.) Cu câtă plăcere ve revêd...

Smărăndel. Atunci, pentru ce așă de rar la noi?

Cică. A! iată și Mme Cilibiu... Foarte fericit că ve întâlnește, doamnă... Îmi permiteți: dl Muțunoglu...

Eduard (ii sărută mâna.) Enchanté, Mme. (Apare răsucindu-și mustățile.) O! la, la... nom d'une pipe! quelle est belle!... (Turel vorbește cu fetele.)

Ralița. Și alt, ce mai noutăți pe la dvoastre? Pe la noi, mereu aceleași lucruri: băeții, musafiri, acasă; dumnealul, când îl cauți, pe la ministrii, croind la legi și iar legi...

Cică (aparte.) Croind gogoși... Quel type, non père...

Tirânica. Noi, dragă Mme Topuz, am hotărît să mai deschidem nițeluș casa, d'aia am și făcut planul să jucăm teatru.

Cică. Să jucați teatru? Și ce piesă, ve rog? joacă multe cuconițe în ea? (Aparte.) Tare-mi place să joc roluri în casele altora.

Ralița. Cică, Cică, Cică... nu fiți ștregar...

Cică. Maman, nu me mai chiâmă cu numele ăsta desmierdător, fiind că sună reu în românește: cică, cică, cică... ça rappelle un animal désagréable!

Turel (lângă Ninel.) Dacă jucați dvoastre, joc și eă...

Ninel (rușinoasă.) Da?

Roseta. Remâne să rugăm pe unul din dumneavoastră să ne găsească o piesă...

Cică. Vedeti cum se nemerește? dl Muțunoglu este un om „à tout faire”.

Eduard. Oui, Mesdames j'ai le savoir faire par'ce que j'ai le savoir-vivre... Am aranjat adese ori teatru de societate cu piese, de obicei, franceze. C'est plus chic et plus noble. Ve rog dar să binevoiți a-mi spune de ce „genre” să fie piesa ce doriți, și... ça sera vite fait...

Roseta. Domnule, am dori o piesă românească, fiind-că prea am strecurat franțuzeasca în toate. Azi nu gândim, nu vorbim, nu ne dăm bună ziua decât în franțuzește...

Eduard. Mme, la femme c'est le patriotisme... voila pourquoi j'aime, moi, la femme... donc: je suis patriote... și cu totul la ordinul dvoastre...

Cică. Eă propun punerea la vot, să arate fiecare dacă vrea: piesă franțuzească, localizată din franțuzește sau: (cu ironie) piesă din genialele producțiuni românești.

Roseta. Fie; să votăm prin ridicare de mâni. Așă, de pildă, tu, Ninel, cum vrei să fie piesa?

(Va urmă.)

N. Rădulescu-Niger.

Tot să plâng . . .

*Tot să plâng, să plâng imi vine,
Me frământă-un gând ascuns —
Nu pricep ce e cu mine? —
Nu-mi dă inima răspuns.*

*Plec pe câmpul plin de floare
S'ascult doinele din crâng —
Dar, perdută, visătoare
Îar încep să plâng — să plâng.*

*Tot pământul reinvie,
Toate șt-au plăcerea lor —
Numai inima-mi pustie
Nu mai are nici un dor.*

Borgoprund 1895.

Maria Cioban.

Icoane din viață.

(Urmare.)

III

Institutele : Vintila și Buzoianu. Profesorii: „Daca“, Bum-băcila și Mișu Caloiănu. Tudorel. Chiriașa. Amor și gelosie. O lecție de amor. Dl Mötz și August milionarul. Sinuciderea Corneliiei. La București. Revederea cu V. A. Urechia după 8 ani. Picurarul la Ateneu.

1. Institutele Vintila și Buzoianu.

Cuchenzina ce mi-a acordat-o Ernesto Rossi pentru concursul ce i l-am dat cu ocazia celor 6 reprezentații și care se ridică la suma de lei 120, mi-am cumpărat un costum de haîne și cărțile clasei a IV-a de liceu.

Și tocmai când bețrana Cati — gazda mea istorică, prinse a ținea la mine ca la lumina ochilor, și nu m'ar fi schimbat pe toți prinții din lume, fiind că-i plătiam înainte pe câte 6 luni, tocmai când îi eră lumea mai dragă, zic, a trebuit să o părăsesc; așa eră destinat se vede și odată cu mine să-i rămâie vestibulul, faimosul vestibul, pustiū, căci elevii, așa porecliți smeii, nu voră cu nici un chip să rămâie fără mine la Mme Cati, care nu eră în stare să le plătească meditator.

Dar cine motivase aceasta bruscă schimbare în viața noastră liniștită de până aci?

Îa, elevii institutului Vintila, care se ținuse ca scaful de capul directorului să me angajeze ca pedagog, de oare-ce cei de la Mme Cati sânt cei mai bine preparați, pentru care motiv au obținut note foarte mari la materiile din partea profesorilor în cursul trimestrului etc., ziceau densesii.

Dacă spusa lor inse eră un adevăr, apoi meritul, în mare parte se cuveniă lui Manoil care prepară pe inferiorii noștri la matematici, pe când eu nu-l meditam decât la limba română, istorie, geografie etc.

Fui chemat dar la Institutul pomenit și angajat de către directorul seū Vintila, de a-i medita elevii la toate materiile cursului inferior, pentru care mi se oferă în schimb întreținerea plus 20 lei lunar.

Cum se vede dar — „interesul poartă fesul“ și eu cu toate lacrimile s'ermanei Cati, în momentul când oamenii imi cărau bagajul la căruță, a trebuit să o părăsesc, făgăduindu-i că n'o s'o dau ultării, precum am și făcut.

Până aci nu-mi puteam face o idee exactă despre viața intimă în institut. A trebuit să gust „păpara“ spre a o putea ține bine minte și să o descriu întocmai cum a fost, consacrand și institutelor câteva rânduri.

Comparând viața de aci cu cea de la Mme Cati, pe aceasta o găsiam un infern.

Bunăoară: masa nu dură decât câteva minute, căci un fel de bucate, preparate și nepreparate, pentru niște ființe fragede, cari munciau cu intelectul și luptau din respirație cu uriașa știință, nu presintă nici o greutate pentru a sfârși atât de repede.

Elevilor le eră urit să întârzie în sufragerie în fața meselor întinse, inse goale; atunci își luă fiecare sfertul de pâine uscată în mână,* îl ascundea în busunar și-l mănca în curte printre jocuri nevinovate și suspine după traiul de acasă.

De aceea s'ermanii elevi, cu mare nerăbdare așteptau sosirea primăverii, să cadă mai repede florile de cireși, de mere și de pere, să se arate pe crengile pomilor din grădină fructe necoapte încă, pentru ca într'o săptămână să facă culesul înainte de vreme: mâncau din cauza hranei insuficiente ce li se dedia, inse întotdeauna pe furis, căci directoarea dna Iulci, eră o femeie piperată, care injură pe ungureșce și ar fi fost în stare să facă omor de om, dacă ar fi putut prinde pe hoț; dar cu toată severitatea directoarei, elevii erău mai dibaci, căci foamea eră în stare să dărime cetăți.

În primăvară, infirmeria institutului eră mai populată cu elevii bolnavi, ca în oricare anotimp al anului.

De și picior de doctor nu nimeriă prin institut, totuș pacienții nu erău lipsiți de sare amară și de alte leacuri băbești, căci directoarea noastră se mândriă în fața părinților, ai căror copii se afla în institut, că numai denses e în stare să vindece ori ce boală, că ea e cea mai bună mamă de copii, că precum ingrișce domnia-ei copiii, alta nu e în stare și își făcea singură apoteoza că a fost în stare să stărpească chiar tifosul din institut.

Sosiă iarna. Directoarea noastră eră pasionată după economii. Doue brață de lemne pentru toate dormitoarele în număr de cincă, aceasta eră porția pe care o da servitorului să o distribuie în dormitoare.

Și căldura nu se simțiă nici odată în dormitor; elevii tremurau de frig; îi apucă dureri teribile de stomach; invineția și le clențenia dincii; atunci își părăsiău mai mulți paturile și se adunau câte trei într'un pat spre a se putea încălzi; cearsăfurile și fețele perinilor nu se schimbatu cu luna; premeneli li se dedia la doue săptămâni odată; dormitoarele se aerisau și se mătura la epoci nedeterminate, din cauza lipsei unui personal de serviciu; un miros pestilențial domniă prin toate părțile, afară de camera pedagogului, care singur își ingrijiă de curățenie.

Cu chipul acesta, într'o iarnă s'a declarat o boală teribilă. Abiă atunci autoritățile școlare s'au intere-

* Din principiu igienic ni se dedia pâine de trei zile ce ne-o procură un brutar cu un preț foarte scădut.

D o r c u d o r .

sat să fie trimiși elevii atinși de boală fie-care la locuința sa.

Și toate aceste miserii erau urmarea economiilor ce-și propunea să le realizeze directoarea noastră spre a putea să se plimbe și să petreacă în timpul vacanțelor la Eliopatak, de unde eră din naștere: plimbare organizată pe speșele și cu risicul sănătății atâtor vlastare tinere.

Într'o zi inșe, elevii s'au pus în grevă.

Reclama lor, murmurul ce se ridică și isbiă ca limba de clopot aușul directorului, indiferent de toate aceste neajunsuri, eră că nu li se dedea de ajuns pâne, nici de mâncare; că multora mai slabi de constituție le-a venit leșin în clasă; că părinții lor plătesc câte 700 și 800 lei anual de fie-care elev și pe când ei îi cred îngrigiți părințeșce, directoarea își bate joc de sănătatea lor și de banii părinților; că directorul luase angajament prin circularile trimise fie-cărui părinte, că le va angaja profesori în institut, pe când el, directorul — până în ultimii timp i lăsase fără pedagog și abiă acum după stăruința elevilor me angajase pe mine.

În sfârșit, și pentru multe alte motive binecuvântate, se pusese elevii în grevă, care avu drept rezultat de a le îmbunătăși starea prin următoarele modificări: că în locul fasolei cu pastramă mirositoare nu tocmăi plăcut — și cartofi incolțiți încă de anșert, să li se mai adaoge de aci nainte și carne de berbece cu orez fert în apă curată, iar joia și dumineca să li se dea gogoși preparați cu cocă și ulei — bun de candelă.

Cu astfel de hrană ocnășe, elevii ajungeau din zi în zi mai piperniciți, i sufliă vântul din picioare, toți păreau că ar fi zăcut de lingoare și studiile le seacău forțele, fără să aibă elemente necesare prin care să le înlocuiască.

Astfel, indicile liceului la sfârșitul anului erau impestrițate cu repetenți și retrași din cauza boalelor. Iar cei în drept se miraū de regresul constat și degenerarea „junimei noastre studioase“.

Făcusem tot ce putusem să aplanez greva ce amenință să ia proporții, să afe un oraș întreg și să amenințe institutul a rămănea pustiū.

Sămbătă seara și în ajunul sərbătorilor le țineam cuvântări prin care indulciseam spiritele.

Elevii me ascultaū cu luare aminte, se liniștau și începeau să pătrundă problema grea a vieții la care ne îndrumam.

Anul trăit în institutul dlui Vintila l-am socotit un purgatoriū al vieții mele, de unde am eșit purificat și pregătit pentru ori ce luptă.

Zic un an, căci îndată cu începerea cursului superior, am părăsit pe dl Vintilă și în toamna anului 1889, în urma înțelegerei avute cu mine, geograful Buzoianu deschide un institut model, cu personal suficient, cu profesori, pedagogi și tot ce se cere unei instituțiuni de cultură și educație.

La acest nou institut fui angajat în calitate de prim pedagog, fără nici o plată, inșe cu condițiune de a avea voe să meditez pe seama mea ori câți elevi externi s'ar presentă.

Aceasta condițiune imi eră favorabilă, de oare ce în primul an am avut 10 elevi din internii institutului Vintila de la care primiam între 10 și 20 lei pe lună, după puterea fie-cărui.

Din primul an chiar al fondației sale, institutul Buzoianu ajunsese în floare.

Sub conducerea maestrului de musică, Ștefan Nanulescu, înfiinșasem cor vocal și instrumental.

Compusesem imnul institutului, care s'a pus în note de către dl Nanulescu și s'a cântat cu mult succes în ziua inaugurării, la care au luat parte și profesorii liceului nostru.

Cu cât entusiasm, cu ce însuflețire cântă corul nostru compus din 40 elevi strofa finală:

„Să trăiască directorul
Și ai noștri profesori;
Facă 'n calea lor Creatorul,
Să răsără mândre flori
... mândre flori...“

Și fiind că veni vorba de profesori, merită a fi pomeniți aci, regretatul Constantinescu sau „Daca“, poreclit așă din cauza spaimei ce provocă numele seū temut și a severității cu care se purtă; precum și dl Mișu Caloianu, fost inspector al învățământului secundar.

(Va urmă.)

Petru Vulcan.

Între soți.

((Anecdotă populară.))

— „Nu-ți așă, că astăzi ai,
Scumpul meū, din tērg să-mi lai
Ceea ce te-am fost rugat?“
— „Ce anume, că-am uitat?“
Bărbatul a întrebat
Pe nevastă cuvîncios.
— Ba nu, zeū? ... Foarte frumos!...
Zise ea ... Cum ved, bărbate,
Între altele pēcate,
Ce le ai, ești și uituc:
D'ăta-ți zic toți hăbăuc!...
Dar de-acuma înainte,
Ca să nu uiți, să îți minte,
Orî când țî-oi cere ceva,
Câte-un deget țî-oi legă ...
— „Fă, dragă, precum ai spus,
Ei bărbatul i-a respuns;
Înșe de n'or fi de-ajuns
Degetele câte zece
De la mână, ce-o să te faci?
— „Vești așă ... Acuma-mi placē,
Și după cum ved, tu azi
Rîdi de mine și-ți faci haz! ...
Înșe te rog, de se poate,
Lasă spiritul la o parte
Și respunde: vreți, nu vreți
Ce te-am fost rugat să-mi lai?“
— „Da cum de nu... s'ar putea
Să refuz nevasta mea;
Dar spune-mi să-ți ieu ce ai vrea?
Că uitat precum țî-am spus“
— „Ce să-mi lai? ... Un puț de urs!...
Se resti ea toată foc.
— „Ce să faci cu el, me rog?“
— „Ce să fac? ... În lipsa ta,
Să am pe cine jucă!“

I. Encescu.

Cea mai frumoasă.

De Henri de Parville.

Şingura femeie pe care am iubit vre-odată, din tot sufletul şi cu toată puterea simţurilor mele de dragoste, cu un amor din acelea ce sunt în stare să te facă capabil de ori-ce nebunie, de o crimă chiar, a fost o femeie — urită. În adevăr Solange era urită, nu numai în ochii altora, dar eu însumi chiar îmi dam perfect de bine socoteală de uritenia ei şi nu numai odată, dar chiar când ne aflam singuri împreună, când me găsiam sub cele mai plăcute impresii de amor, încă nu mi am putut face iluzia că ar fi frumoasă. Ei, şi dacă aş fi avut vre-odată acea iluzie, aş fi fost mai fericit? Amorul meu ar fi fost mai puternic şi plăcerea ce aş fi simţit ar fi fost mai mare?

Solange era o mignonă gingaşă şi cu toate că ajunsese la trei-zeci de ani când ne-am căsătorit, ea avea înfăţişarea unei copile de şase-spre-zece ani... Această înfăţişare de slăbiciune era tot farmecul ei, paloarea feţei era care te seducea; totuş nu era o stare bolnavă, nu era nimic bolnăvicios într'enska. Mişcările sale erau line, şi întocmai ca şi gesturile tot astfel şi la vorbă, ea-ţi făcea o impresie de oboseală, de lenevie. Totdauna avea aerul de a se fi trezit după un lung somn, întocmai ca prinţesele din legende. Avea vre-o bucurie? Ea o simţia în adâncul inimei. Se află într'un moment de fericire? Ea tresăltă în tot interiorul seui... O adoram, când vedeam nesiguranta mişcărilor ei şi frica ce avea de a nu-mi deveni întru nimic superătoare; eram peste măsură de vesel, când deşteptându-ne dimineata şi vădându-ne, obrajii ei se colorau în roşu la fie ce cuvânt de dragoste ce li şoptiam; ca şi cum ar fi fost în prima zi a amorului nostru.

Sermana mea Solange, nici o inimă nu a vibrat vre-odată mai sincer ca a ei! Neavând pe nimeni care s'o fi iubit, ea devenise de o timiditate nespasă şi cu toată bunăvoinţa cu care ea vorbise totdauna tuturor, nu se găsisse nimeni care să-o asculte! A-ţunci întâlnindu-me, s'a refugiat şi s'a alipit lângă mine, întocmai ca o păsărică care e urmărită de un vultur şi care se ascunde în vre-un loc, de unde nu mai îndrăzneşte să iasă de frică să nu fie vedută şi urmărită din nou.

Ea-mi spunea totdauna: Pentru ce me iubeşti tu? Să fie cu putinţă să me iubeşti tu? Să fie cu putinţă să me iubeşti aşă de mult?

Eu îi răspundeam: Nu ştiu; te iubesc şi a-aceasta cred că e de ajuns.

Ea repetă cu voioşie: Da, e suficient, e suficient —

Şi în adevăr, nu ştiu pentru ce o iubiam atât de mult; dar poate cineva şă-şi dea compt de toate mişcările sale? Şi apoi ce împoartă raţiunea pentru care o iubiam astfel? Eram sigur eu atunci că în adevăr o iubiam atât de mult, saū numai acum în urmă, după ce am pierdut-o, m'am convins de a-aceasta?

Ea-mi spunea adesea cuvinte atât de mişcătoare şi de sublime, al căror sens şi frumuseţe nu le-am înţeles decât târziu mai în urmă, ea întrebându-mă cele mai frumoase expresiuni, ce au fost vre-odată pronunţate de o fiinţă omenească, abia acum îmi pot explica înţelesul lor. Şi me întreb încă, de unde îi veniau în gând toate acele idei şi unde tră-

ise ea mai înainte, spre a putea căpăta atâta înţelepciune, în ignoranţa şi copilăria sa.

Aşă dar noi vorbiam adesea despre moarte.

— Nu me tem nici odată de dēnsa, zicea ea, de oare ce sūnt sigură că tu me vei iubi şi dincolo de mormēt. Ce împoartă dacă eu voiū dispăre din lumea aceasta, când ştiu prea bine că tu nu me vei uita. Nu moare cineva cu adevărat, decât atunci, când cei ce ne-au cunoscut şi iubit, ne au uitat cu totul, nu-ş mai aduc aminte de noi, decât atunci în fine, când nu mai există nimeni în această lume, care să-ş amintească că noi am existat vre-odată. Aşă că, nemurirea este scurtă — foarte scurtă... şi foarte relativă.

Apoi după o tăcere foarte îndelungată continuă:

— Cât despre mine eu aş dori să fiū frumoasă, foarte frumoasă, cât se poate de frumoasă spre a-ţi lăsa imagina mea neştearsă din memoria ta. Nu cred că e de ajuns că ţi-am procurat câteva momente plăcute, puţină fericire; aş fi voit să te fac a trăi fericit totdauna... în totdauna.

În al treilea an al căsătoriei noastre făcurăm un lung voiāj. Toată primăvara şi toată vara, străbăturăm toate ţerile de la Nord şi numai toamna târziu, începurăm a ne lăsa spre sud. Dar Solange puţin în urmă cădū bolnavă. În puţine zile ea slăbi-ise aşă de mult, încât începusem a despera de dēnsa. Cu toate acestea ea nu încetă de a fi aceeaş veselă şi iubitoare, şi de a se interesă de tot ce se petrecea în giuru-i, ca şi în trecut. Aceeaş agerime de minte, aceeaş dispoziţie veselă, glumeată, eu nu am vedut-o nici odată aşă de dispusă să cunoască totul, să ştie tot ce se petrece. Totul o amuśă şi o excită, se părea că nimic nu ar fi vrut să rămăe neşciut de ea, mai înainte de a dispăre din această lume, ca şi cum minutele-i ar fi fost numărate.

Simţia o plăcere deseversită să privească la fereastră — căci ferestrele dădeau în port — plecarea şi întoarcerea bărcilor de pescari, preumblarea lină şi tăcută a marinarilor, să audă convorbirile monotone ale bătrânilor, ce se preumblau încet fumând liniştit pipele lor, să vadă fetiţele ce alergau pe cheiū, ca nişte mici păpuşi, cu rochiţele falfăind în aer, cu pērul lor buclat lăsat pe spate ca o mică mantie şi cu pālărioarele lor largi, garnisite cu diferite ornamente de flori şi dantele.

Pe lângă cheiū, în apa lină şi albastră a mării, colosalele vapoare se legănaū încet, a lene, cu drăpelele lor albastre falfăind în vârful catargelor.

Într'o dimineată, deşteptându-se în braţele mele — abia desmerdându-o şi legănându-o pe braţe o adormisem — Solange-mi zise:

— Me simţ foarte bine azi, putem plecā chiar astă-seară, nu voesc să mai rămānem aci. Şi fixā asupra mea ochii, cu o căutătură speriată.

— Fie, dacă tu vrei, vom plecā; dar ar trebui să mai dormi puţin, spre a te întremā bine. Dormi, scumpa mea, dormi —

Avū o tresărire nervoasă şi câteva minute nu încetā de a tremurā. Prin perdele străbătū o rază tristă de luminā; cât voiū trăi inse oi reaminti de acea rază întunecată, care-mi dādū impresia că palida moarte a pētruns în camera noastră.

— Îmbrăţişază-me, murmurā Solange; îmbrăţişază-me... pentru ultima oară.

O aşedai pe genunchii mei şi o înfăşurai bine

intr'un șal de lână, ea devenise palidă și slăbise de parea a fi un schelet.

— Dă-mi o oglindă, te rog -- te rog...

Abia se zări înse și aruncă oglinda pe parchet cu atâta ciudă, încât se sfărâmă în bucăți.

— Nu, nu, sunt prea urită, nu te mai uită la mine... nu me mai privi...

Și acoperi fața cu mânilor ei descarnate, isbucni în plânsete sgomotoase și lacrimi curgeau șiroaie din ochii seii.

— Totul s'a isprăvit... visul meu nu se va mai realiza și peste puțin nici nu va mai fi timp. Aș fi voit să fiu frumoasă, cea mai frumoasă din toate femeile, pentru ca să-ți fie imposibil să me uști vre-odată, după moartea mea -- pentru ca nici o dată să nu poți întelni o alta mai frumoasă decât mine... și s'o iubești.

Ar fi mai vorbit, sormană, dar agonia începuse deja să-i paralizeze limba; din gura sa nu mai eșiau decât sunete nearticulate. Puțin după aceea își dete sufletul și remase în aceeași poziție cu capul între mâni.

După ce am depus pe pat, corpul neinsufletit al prea scumpei mele soții, încercai să-i descoper fața, pe care cu un straniu instinct, o acoperise cu mânilor sale, spre a-ș ascunde urțițenia. Miracol... Solange eră cu totul transfigurată, o frumusețe ne-întrecută a feței sale luase loc urățeniei de până atunci, trăsături armonioase și contururi perfecte armonisau între ele. Ceea ce viața îi refusase, moartea, generoasa moarte, îi dăduse cu prisosință, ea devenise până în momentul îngropăciunii, una din acele frumuseți, înaintea cărora nu ar există inimă ome-nească, să nu palpitate de plăcere și de dorință. Părea a fi o zeiță, culcată pe pernița sa albă și înconglu-rată de flori.

— Oh, Solange! strigai în durerea mea, dorința ta s'a împlinit. Uitarea nu va lua nici odată loc memoriei tale și atât cât voi trăi eu, nici tu nu vei fi moartă, amintirea ta me va urmă pretutindenii. Tu ești cea mai frumoasă printre frumusețile femeșei.

Zării un suris de triumf, fluturând pe buzele sale, un suris de bucurie și de nemurire.

M.

Fata Iovului.

— Baladă populară. —

Pe drumu Brașovului

Merg carere Iovului.

— Da zo cine le mană?

— Pogănicii de cei voinicii,

La tot caru câte cincii.

— Da de dus pe cin' ducea?

— Da pe fata Iovului,

Că pe ea mi-o mărită

După Voda voinicu,

Voinicu nimernicu,

Că zo el cum mi-o ducea,

În casă mi-o închidea,

În zăvoare mi-o 'neută,

Zestrea toată i-o mănca

Cu mândra alătura.

Fata Iovulu-i zicea:

„Bărbate, dragă bărbate,

Grijă că Dzeu te-a bate,

Că faci prea multe păcate,

Că pe min' me zăvoarești,

Cu alta bine trăești

Și zestrea mi-o cheltuești.

Grijă bărbate,

Blăstimate,

Că, când a fi 'n miez de noapte,

Limbă străine ți-or veni

Și de tot te-or robăli,

Limbă străine ți-or intra

Și pe tine te-or legă

Și toate ți le-or luă“.

— Dară Voda voinicu,

Voinicu nimernicu,

Nici s'o audă nu-mi vrea,

Făr' din nou mi-o încuă

În grătele

Subțirele.

Să trăiască 'n dor și 'n jele.

Frunză verde

Nu me crede,

Da 'ntr'o noapte imi venia

Străineii

Înarmăteii

Și pe Voda mi-l prindea

Și pe Voda mi-l legă

Și ce găsiă tot luă.

— Apoi cu el ce-mi făcea?

— Da pe el mi-l încuă

În locu nevastă-sa,

Să vadă cum îi așă.

Cul. de :

Theodor A. Bodgan
invet. in Bistrița.

Doine și hore din Bihor.

Ajungă-te bade-ajungă

Să te 'nsori de noue ori

Și să ai noue feciori,

Mai pe urmă ș-o fetiță

Să te poarte pe uliță,

Pe uliță românească

Străinii să te milulască,

Să vii și la pragul meu

Să te miluesc și eu,

C'o cojiță de mălaiu

Coaptă de la Sân-Mihai.

Ș-apoi bade să te-ajungă

Nouă holi, nouă lăngori

Ș-o măsură de friguri.

Când gândești că ți-i mai bine,

Șapte doctori lângă tine.

Când gândești că te mai scoli,

Să vie popa că mori,

Să ai șapte sute 'n pungă,

Pe leacuri să nu s'ajungă

Și mai patru boi d'ăi grași

Pe seama la doctori dați,

Ș-un hinteu cu patru cai,

Să te ducă la spitali.

Nicolau Firu
invetător.

SALON.

Un om cu doue inimă.

(Povestire adevărată.)

— Nevastă! exclamă de odată dl Iancu Părăginescu, plopumar subțire.

— Ce e omule? Me speriași...

— Nevastă!

— Ce e?

— Ia vino 'ncoa, nevastă.

Cucoana Profira lăsă lucrul din mână și veni lângă bărbatu-seu.

— Ți s'a pus vr'un junghiū, vr'un „flatos”?

— Da de unde! Ia ascultă!

Și-i arată cu degetul un punct în dreptul plămânului din dreapta,

— Ei, ce e?

— Ascultă, soro, că n'ei muri!

Cucoana ascultă, ascultă, apoi ridicând capul zise:

— Mare minune!

— Așa e, că e mare minune?

— N'am mai pomenit așa ceva.

— Așa e?

— Ți bate inima în partea dreaptă.

— Așa e?

— Ce-o mai fi și asta?

— De! ..

— S'a mai audit?

— De unde?

— Ce zici tu?

— E vr'un semn, vr'o arătare.

— Ia mai ascultă.

Cucoana puse din nou urechea.

— Bate ca inima.

— Întocmai?

— Întocmai.

— Nu s'o fi mutat inima din stânga în dreapta?

— Mai știi!

— Ia ascultă 'n stânga.

Cucoana se aplecă să asculte în stânga.

— Ei, ce aud?

— Ce s'auđ, bate inima.

— Bate bine?

— Ca și înainte.

— Veđi bine.

— Regulat?

— Firește!

— Nicăi mai iute nicăi mai încet?

— De loc...

— Ei, comedie ca asta!

— Ce să fie?

— Ce să fie?

— Mă-a crescut o inimă?

— Pe semne.

— Om cu doue inimă.

— Ai mai pomenit?

— Nicăi idee...

— Să vie și cucoana moașe de peste drum să costate.

— Să vie, de ce nu.

Coana moașe veni, ascultă și-și dete *openia*:

— Bate ca inima și 'n dreapta...

— Ce să fie?

— Ți-a mai crescut încă o inimă.

— Dar de ce?

— Ai mâncat ceva.

— N'am mâncat nimic.

— Oi fi bătut ceva.

— N'am pus pe limbă nimic.

— Atunci ce e?

— Eū știū?

— Chiamă și pe dl Rădulescu.

— Care Rădulescu?

— Fostul sub-comisar. Dluī știe multe.

— Da, da, bine zici!

Dl Rădulescu, un om foarte priceput, declară că există o inimă în dreapta și o inimă în stânga.

— E vr'un pericol?

— Nimic. *Din contra*.

— De ce din contra?

— Când s'o bolnăvi una, rămâne ailantă bună, zdravăna.

— Eū sūnt neliniștit.

— Chiamă atunci un doftor.

— Așă, da.

Chemară pe doctorul Dușeanu. Acesta se dete jos din cupeū, înaintă cu ifos, ascultă cu atenție pe client.

— Desbracă-te la piele, îi ordonă în cele din urmă.

Părăginescu se desbracă.

Doctorul ascultă din nou:

— Nu se mai aude nimic în dreapta.

— Nimic?

— Nimic absolut.

— Nu se poate.

— Me 'nveți pe mine?

— E peste puțină.

— Chiamă și pe dna să asculte.

Ascultă și cucoana:

— Nu se mai aude nimic, dragă.

— Ce-a fost pricina?

— O să ve spun eū acum, zise doctorul.

Și începū să scotocească prin flanela dlui Părăginescu de unde scoase un mic ceasornic de damă care căduse în căptușală din nebagare de seamă și țacăniă acolo întocmai ca o inimă.

D. Teleor.

Să ne curățim limba!

— Rubrică permanentă. —

Drept răspuns la apelul nostru din nr. trecut, am primit mai multe notițe, pe cari le vom publica pe rând.

Iată prima:

„Drapelul” din Lugos nr. 81—1902, la pagina 3 scrie:

1. „Epitropia fundațiunei „Dr. Liviu Marcu” *escrie* concurs cu termin de *recurgere* până la 2/15 august a. c.” etc. — *Corect e*: Epitropia fundațiunii

„Dr. L. M.“ publică concurs până la termenul 2/15 aug. etc.

2. „La aceste locuri se dă preferință celor născuți în comitatul Caraș-Severin“. — Corect e: Vor fi preferiți concurenții născuți în comitatul Caraș-Severin.

3. — „Două peptene“. — Corect e: „Doi pepeni.“

*

În Regulamentul general al secțiunilor științifice-literare ale Asociațiunii, ultima alineă a §-lui 27 dispune astfel:

„Fiind voturile egale, dărimă votul președintelui“.

Acest dărimă e traducerea verbală și totodată comică a verbului maghiar „dönt“.

Corect ar fi: „Fiind voturile egale, decide votul președintelui“.

*

Încă una.

Un profesor de limba română, supărat foc pentru invinuirea că nu știe românește, scrie în nr. 131 al „Tribunei Poporului“

„...m'am apêrat și pe mine și pe gimnasiul...“

Și pe gimnasiul! E bine, cine s'ar mai îndoi acumă că dl profesor știe românește?

LITERATURĂ.

Un nou op al drului Aug. Bunea va apare în curând la Blaș sub titlul: „Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacoviei, sau Istoria Românilor Transilvăneni de la 1751—1764.“ Cartea, de o deosebită valoare științifică, e aproape gata și se estinde — afară de prefață și un bogat apendice, cu prețioase documente, — pe 432 pag. în format de octav mare, tipar des și frumos. Ca și scrierile anterioare ale harnicului canonic, și mai mult încă, această scriere duce cu un mare pas înainte istoriografia română, desvîlindu-ne cu măiestrie o epocă a trecutului nostru, plină de turburări umbroase și fapte luminoase, ca întemeierea școalelor din Blaș. La timpul său vom da o analiză a prețioasei cărți.

Poesii de Ollanescu-Ascanio. Dl D. C. Ollanescu (Ascanio) membru al Academiei Române, ș-a adunat poesiile scrise în timp de 20 de ani 1878—1898, și le-a scos la lumină într'un volum la București în editura librăriei Socec. Șcirea aceasta de sigur va fi primită cu bucurie de numeroșii stimatori ai sei, cari îi citesc cu plăcere lucrările. Dl Ollanescu s'a afirmat în literatura română ca autor dramatic, ca traducător al lui Horatîu și cu o serie de satire în versuri. Și forța acestui volum sînt cele opt satire ce conține. Prin ele poetul, cu un ager spirit de observațiune, în o limbă neaoșe, critică fenomenele defectuoase ce se ivesc în viața de toate zilele. Unele din aceste s'aun publicat și în revista noastră, de unde cetitorii noștri le cunosc bine. Afară de satire, volumul conține o serie de poezii lirice, din cari reproducem în numărul acesta o frumoasă inspirațiune orientală. La fine, sub titlul „Eroice“, se cântă în versuri armonioase evenimentele mai marcante ale resbelului de independență. — Prețul volumului tipărit elegant e 3 lei.

„Meteor“ roman de Vasile E. Moldovan. Tinerul și talentatul nostru colaborator dl Vasile E.

Moldovan a publicat anul trecut în revista noastră un roman intitulat „Meteor“, care prin concepțiunea sa a atras interesarea cercurilor noastre literare. Acum romanul acela a apărut și în ediție separată în Budapesta, ne facem dar o plăcere recomandându-l atențiunii publicului nostru cetitor. Autorul se presintă în literatura noastră cu remarcabile calități, cu o fantasmă bogată în concepțiuni și cu o vervă poetică în espunere. Aceste, întărite cu un spirit de critică și curățite de defectele de limbă, îi indică în viitor un loc între scriitorii noștri. Volumul costă 1 coroană. De vîndare la autorul în Turda.

TEATRU.

Concert și teatru în Vlădeni. La 13 iulie n., seara de Sf. apostoli Petru și Pavel, s'a dat în Vlădeni o serată musicală-teatrală. Întîi s'a cântat și declamat, apoi s'a jucat piesa „De necaz“ comedie într'un act de T. D. Speranță. După reprezentația teatrală a început dansul.

Teatru în Daneș. Tinerimea română studioasă din Daneș va reprezenta la St. Ilie, 2 august n., „Ileana Cosinziana“ piesă teatrală în 5 acte, aranjată pentru scenă de N. Țințariu. Dșoara M. Florea va cântă solo: „Mai am un singur dor“. După teatru urmează dans.

Reprezentație teatrală în Oravița-montană. Reuniunea gr. cat. de cântări din Oravița-montană va da în 2 august n. reprezentație teatrală în grădina otelului „Coroana ungară“ sub conducerea învățătorului Ioan Bogdan. Se va jucă „Fă-mi plăcerea și me bate“ comedie cu cântece de N. A. Bogdan. După teatru dans.

MUSICĂ.

Turneul artistic al dnei Irena de Vladaia. Dna Irena de Vladaia, care a fost atât de mult aplaudată în toate concertele ce a dat în turneul său artistic, a cântat erî joi la Oravița. Artista a mai dat acolo înainte cu trei ani un concert și încă de atunci a lăsat impresiunea cea mai bună.

O petrecere musicală în Brașov. Un oaspe din România scrie în „Gazeta Transilvaniei“ despre o frumoasă petrecere de familie dată săptămîna trecută de dna Eufemia Kertsch în villa sa din Brașov, unde a întrunit un cerc frumos de doamne, domnișoare și domni, atât din Brașov, cât și din România și de ațurea. După un allegro din Concertul XX de Mozart, esecutat la pian de dra Marioara Economu, renumita noastră cântăreață, dna Mara Dimitrescu d'Asty, scrie acel oaspe, ne-a răpit cu o delicioasă arie din „Traviata“, acompanită la pian de dl I. Scărlătescu, dirigentele corului capelei române din Paris, care este un valoros pianist și compositor, și, acompaniată de flautistul orchestrei orașeneșei, cu mișcătoarea arie a Nebuniei, din „Lucia“, în ale cărei dificile vocalisări escelează. În urmă dna Elena I. Roșca, care prin naștere aparține Brașovului, a esecutat la vioară, acompaniată tot de dl Scărlătescu o admirabilă „Bergeuse“ de Godard și celebra Cavatină de Raff. Dna Dima, valoroasa și simpaticea contraltă a Reuniunii române de cântări, a cântat apoi aria lui „Rinaldo“ de Haendel și o romanță de

Ciaicovski, acompaniată la pian de dna Roșca. Tot dsa a acompaniat și pe diva d'Asty, care a mai cântat cu mult farmec răpitorul vals din „Romeo și Julieta“, de Gounod și „Pleurez mes yeux“, din „Samson și Dalila“ de Saint-Saëns. Un intermezzo, ținut de o scurtă colajune, ne dete ocasiunea de a închină un pahar de șampanie și, lucrul fiind de circumstanță, încântătoarea divă ridică cel mai frumos toast, cântând celebrul „Brindisi“ din Triviata, după care urmară drăguțele arii românești: „Prinde-mi-te-aș“ și „După fragi și după mure“, și, acompaniate de dna Roșca din memorie, artista neavând partițiunile la 'ndemână: „Aria bijuteriilor“ din „Faust“, aria Ciprei din „Voevoul Țiganilor“; aria Carmenei din opera cu acelaș nume și aria Santuzzei din „Cavaleria rusticana“, așa că pot zice, cu drept, că ni s'a oferit nu o simplă colajune, ci un adevărat „regal“ musical. Dra Economu, care mai este și o minunată *diseuse*, a zis cu multă vervă un foarte spiritual monolog de Thénard: „Dans le Monde“, după care dnele Roșca și d'Asty au încheiat serata, prima cu o sentimentală „Elegie“ de Tirindelli, pentru vioară, iar secunda cu mișcătoarea arie a Gildei, din „Rigoletto“.

Concert în Alba-Iulia. Inteligența română din Alba-Iulia va aranjă în 2 august n. concert în „Grădina popilor“, cu concursul tinărului și talentatului violinist român Aurel Nemeș de Alamor jun., elev al conservatorului din Viena și al dlui Corneliu Muntean pianist. După concert va urmă dans.

Concert la băile din Călanul mic. Un grup de tineri din seminariul Andreian din Sibiiu va aranjă la băile din Călanul-mic în 10 august n. concert, cu ocasiunea adunării generale a despărțământului Deva al Asociațiunii.

SCULPTURĂ.

Bustul lui Eminescu la Dumbrăveni, despre a căruî desvélire dăm informații mai la vale, este opera sculptorului Oskar Späthe din București. S'a ridicat în fața casei unde s'a născut Eminescu, pe care proprietarul dl Leon Ghica a restaurat-o cu mult gust artistic. Bustul are o înălțime de 2 m. 50 și este făcut din bronz, așezat pe un soclu de piatră în parc. Are ca inscripție pe o parte data nașcerii și morții poetului: „15 iunie 1850—15 iunie 1889“; iar în față se află gravată ultima strofă din poezia: „Valurile! Gândurile.“

„Nențeles rămâne gândul
Ce-ți străbate cânturile,
Sboară vecinic, îngânându-l
Valurile! Gândurile!“

Statua lui C. A. Rosetti. La București, în piața formată la punctul de intersecție al bulevardului Carol cu strada Teilor, se lucrează la postamentul pe care se va ridica statua lui C. A. Rosetti. Fondațiile s'au terminat și acum se lucrează la așezarea treptelor postamentului și la fixarea soclului statuei. Piața aceasta, una din cele mai frumoase ale orașului, va purtă în viitor numele lui C. A. Rosetti.

Bustul Heliade-Rădulescu în Tergoviște. După cum se știe, în Tergoviște s'a constituit un comitet pentru ridicarea unui bust în marmoră lui I. He-

liade-Rădulescu, care s'a născut acolo. Bustul a fost comandat sculptorului Fr. Stork din București și e gata. Acuma se vor începe lucrările pentru instalarea postamentului. Bustul va avea împreună cu postamentul o înălțime de 5 metri. Inaugurarea va fi în primele zile din a doua jumătate a lunii septembrie.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Jubileul școalelor române din Blaș, despre care am scris în numărul trecut, se va serba la 1904, căci atunci se vor împlini 150 de ani de la deschiderea lor. Școalele române din Blaș s'au înființat la 1754; la început nu erau decât doue clase de gramatică, apoi s'au urcat la trei și așa mai sus. Șcirea serbării a deșteptat mare interesare în tot publicul românesc. Are să fie o mare serbătoare națională!

Școalele din Blaș. La *institutul teologic* au studiat în anul trecut în total 60 elevi și anume, în cursul I de teologie 16, în curs. II 19, în curs III 15, în curs. IV 10; 1 a murit. La *teologia externă* (morală) 14 elevi. La *gimnasiu* au fost înscriși în total 469 studenți. Dintre aceștia au desertat 12, au murit 3, iar esamenati au fost 454. La *institutul preparandial* au fost înscriși total 103 elevi. La *școala de practică* au fost înscriși 57. La *școala de fete* au fost înscrise total 117 eleve. Total la institutele de-acolo au fost înscriși în anul școlastic trecut 820 elevi.

Promoțiune. Dl *Victor Macaveiu*, preot gr. cat. făcând la universitatea din Viena examenul rigoros din dreptul și istoria bisericească, a fost promovat la gradul de doctor.

Stipendii din fundațiunea Gozdu. Comitetul fundațiunii lui Gozdu publică concurs pentru stipendii pe anul școlar 1902/3 pentru școalele medii, facultăți, universități și școalele ca cadeți militari la armata comună și la honveđi. Condițiile se pot afla de la comitet în Budapesta.

Internatul diecesan gr. or. român din Beiuș. Pentru anul școlar 1902/3 se primesc în internatul diecesan gr. or. român din Beiuș 60 de elevi cari studiază la gimnasiul gr. cat. român de acolo. Taxa pe an e 260 coroane. Cererile sânt a se adresă senatului internatului diecesan gr. or. român în Beiuș până 'n 7/20 august.

Școala gr. or. de fete cu internat în Arad. Înscrierile la aceasta școală, împreună cu cursuri preparandiale, se vor face la 1/14 septembrie n. În cursul I preparandial inșe nu se mai admit eleve. Taxa de întreținere în internat e de 320 cor.

Dl Haret cătră învățători. În congresul corpului didactic ținut de curând la București, dl ministrul de culte Haret a adresat învățătorilor o cuvântare, din care scoatem următoarele pasage: „Când veți face pe oameni să învețe literele, ați făcut destul; când veți desvoltă simțimentul național în fiecare, ați făcut mult; când veți face pe Român să înțeleagă că e stăpân în țara lui, ați făcut enorm! (Aplause unanime și îndelung repetate.) Sânt oameni la sate cari nu știu dacă țara lor este liberă; mai mult, oameni cari au luat parte în rășboi nu știu dacă țara este independentă. (Aplause.) De la dvoastre se cere ca să faceți tot posibilul pentru desvoltarea sentimentului național în popor. Fie-care

trebuie să lucreze cât poate, fără să piardă nici un minut. Toți suntem datorți să muncim în tot timpul; acei cari nu fac astfel, nu-și îndeplinesc datoria către țară. (Aplause unanime.) Fiecare să facă ce poate, dar să facă ceva, asta ve cer. (Vii aplause.)

Școala capitală română din Seliște. Am primit Anuarul al II-lea al școlii capitale române din Seliște pe anul școlar 1901/1902, publicat de D. Lăpădat, directorul școlii. Din publicațiunile acestui Anuar, remarcăm continuarea monografiei școlii. Din datele școlare scoatem că la aceasta școală au funcționat 7 învățatori. Numerul elevilor la școala de toate zilele a fost de 503, din cari 243 băieți și 280 fete. Români 476, maghiari 13, germani 8. După confesiune gr. or. 472, gr. cat. 4, rom. cat. 19, ev. lut. 4, unitari 4. În școala de repetițiune economică 17 elevi și 86 eleve. La asil 45 băieți și 45 fetițe. În școala învățăceilor industriali 119 băieți.

Liceul din Arad a avut în anul expirat 469 elevi; dintre aceștia Români 52 și anume 50 gr. or. și 2 gr. cat. Între cei ce au făcut examenul de maturitate este și 1 Român; între cei pur eminenți, doi Bomâni: Mircea Russu cl. III și Cornel Micloși cl. V.

Internat gr. or. român în Lugoj. La 1 septembrie n. se va deschide în Lugoj un internat gr. or. român pentru elevii cari studiază în gimnasiul de stat de acolo. Internatul se înființează prin fundațiunea dr. Liviu Marcu, din care opt elevi vor primi întreținere gratuită în internat; afară de aceștia, 12 se vor mai primi cu plată de 24 coroane pe lună. Cererile sunt a se trimite dlui dr. George Popovici, președintele episcopiei fundațiionale

Concurs pentru un post învățătoresc la școala Asociațiunii. Comitetul Asociațiunii din Sibiu publică concurs pentru un post de învățator (învățătoare) la școala civilă de fete a Asociațiunii. Condițiile se pot afla la biuroul Asociațiunii. Terminul 25 august n.

Reuniunea învățătorilor români selăgeni se va întruni în adunare generală în comuna Bobota la 10 august, unde în seara aceea se va da și o petrecere de vară cu dans. Adunarea e convocată de vicepreședintele Vasile Oltean.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Victor Schuster* pretor în Seliște și dșoara *Letiția Calefariu*, fiica dlui dr. Nic. Calefariu medic în Seliște, își vor serba cununia la 2 august n. în biserica gr. or. din suburbiul Iosefin al Sibiiului. — Dl *Virgil Hațegan* din Șența și dșoara *Cornelia Sava* din Cetea se vor cunună la 10 august n. în biserica gr. cat. din Cetea. — Dl *Petru Bulgia* învățator în Blajova și dna *Iconia Trandafir* s'au cununat la 7/20 iulie în Drăgoești. — Dl *Alexandru Ureche*, funcționar de poștă și de telegraf, s'a logodit cu dșoara *Valeria Lampe* din Orăștie.

Regele Carol la Ischl Majestatea Sa regele Carol al României va face în 3 august o vizită la Ischl Maj. Sale împăratului și regelui Francisc Iosif,

care îl va primi cu mari onoruri. Regele va fi însoțit și de prim-ministrul D. A. Sturdza.

Desvélirea bustului lui Eminescu la Dumbrăveni. Dl Leon Ghica, proprietarul moșiei Dumbrăveni în Moldova, unde s'a născut Eminescu, a făcut cu cheltutala sa bustul poetului, care s'a desvélit în duminica trecută, în prezența unui public distins. Înteu s'a oficiat o liturghie, apoi dnii Cincinat Pavelescu și C. N. Bour au cetit ode ocazionale. După aceste au vorbit dl Rădulescu, ca delegat din partea „Convorbirilor Literare“, dl Morariu student în Cernăuți în numele celor trei societăți culturale române din Bucovina. Au mai luat cuvântul dnii Berariu, redactor al „Deșteptării“ și Petru Grădișteanu. În fine dl Leon Ghica a mulțumit tuturor pentru participare. Băieții din școalele primare au cântat o odă compusă de St. O. Iosif, pusă pe note de dl Tempea. S'a mai cântat marșul lui Eminescu, „La arme“ pus în musică de un compositor francez. Serbarea a făcut mare impresiune în toți.

Serbări culturale în Sălagiu. *Reuniunea femeilor române selăgene* va ținea adunarea sa generală anul acesta în comuna Santeu la 3 august n. sub presiul dnei Maria Cosma, presidenta Reuniunii, secretar dl A. Vicaș. — *Despărțământul selăgean-chiorean al Asociațiunii* se va întruni tot acolo în aceeași zi în adunare generală sub presiul vicarului Alimpiu Barbolovici, directorul despărțământului, secretar dl Aug. Vicaș.

Petreceri de vară. *Tinerimea română din Turda și împregiurime* va aranjă la 2 august n. petrecere cu dans în sala otelului Central, cu ocașiunea adunării generale a societății de lectură a femeilor române din Turda și împregiurime; președintele comitetului aranjator e dl dr. Valer Moldovan. — *Inteligența română din Racla* și împregiurime aranjează în 2 august n. petrecere de vară în sala școlii confesionale. — *Tinerimea română din Sălagiu* va aranjă petrecere de vară în Bobota la 10 august. — *Tinerimea română academică din Sălagiu-Chior* va da o petrecere de vară în Santeu la 3 august. — *Reuniunea femeilor române din Abrud*, Abrudsat și împregiurime, va aranjă la 2 august n. petrecere de vară în grădina Ineze din Abrud, în favorul Reuniunii. — *Tinerimea română din Reghin* și împregiurime va da la 11 august n. petrecere de vară în pavilionul din promenada orașului; președintele comitetului aranjator e dl dr. Augustin Chețian avocat. — *Tinerimea română academică din Chior* și împregiurime va aranjă petrecere cu dans, în Someuta-mare, la 7 august; președintele comitetului e dl dr. Victor Nilvan candidat de avocat.

Au murit: *Ioan Dordea*, membru în direcțiunea institutului de credit și economii „Racoțana“ din Șeica-mare, la 24 iulie n.; — *Victoria Mircea* în Cața la 25 iulie n., în etate de 38 ani; — *Elena Bode*, fiica dlui Paul Bode, căpelan gr. or. în Oradea-mare, la 27 iulie n., în etate de 15 ani.

Avis abonanților nostri. Semestrul prim încheiându-se cu numărul 26, rugăm pe abonanții nostri să-și achite de timpuriu abonamentele, ca să nu se întrerupă expediția revistei.

Proprietar, redactor respunțător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.